

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSP.WPP.0640.97.2024

Warszawa, 14 marca 2025 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

przekazuję przyjęte przez Radę Ministrów stanowisko wobec poselskiego projektu ustawy

- o zmianie ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej (druk nr 604).

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Finansów do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

Z poważaniem

Donald Tusk

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Stanowisko Rządu

wobec poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej (druk sejmowy nr 604)

I. Proponowane w projekcie ustawy rozwiązania

Poselski projekt ustawy dotyczy nowelizacji ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 615, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o KAS”. Proponuje się w nim zmianę art. 48 ust. 1 polegającą na przywróceniu poprzedniego stanu prawnego sprzed 1 lipca 2022 r. w zakresie uprawnienia organów Krajowej Administracji Skarbowej, zwanych dalej „organami KAS”, do żądania od banków informacji o rachunku bankowym jedynie wobec podejrzanego o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia oraz przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego, a nie – jak ma to miejsce obecnie – wobec osób fizycznych.

Przedmiotowa zmiana ma polegać na zastąpieniu pojęcia „osoby fizycznej” pojęciem „podejrzanego” w dotychczasowym brzmieniu przepisu, tj.: *„Na sporządzone na piśmie żądanie Szefa Krajowej Administracji Skarbowej, naczelnika urzędu celno-skarbowego lub naczelnika urzędu skarbowego wydane w związku z wszczętym postępowaniem przygotowawczym lub czynnościami wyjaśniającymi odpowiednio w sprawie o przestępstwa lub wykroczenia oraz przestępstwa skarbowe lub wykroczenia skarbowe, bank jest obowiązany do sporządzania i przekazywania informacji dotyczących osoby fizycznej lub osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej lub danych pełnomocników wskazanego w żądaniu rachunku bankowego w przypadku, gdy postępowanie przygotowawcze lub czynności wyjaśniające są prowadzone w związku z czynami popełnionymi w zakresie działalności osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej, w zakresie:”*.

II. Obowiązujący stan prawny w odniesieniu do proponowanych zmian

Z dniem 1 lipca 2022 r., zgodnie z art. 20 pkt 8 ustawy z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2105), weszła w życie zmiana art. 48 ustawy o KAS w zakresie uprawnienia Szefa Krajowej Administracji Skarbowej, naczelnika urzędu celno-skarbowego oraz naczelnika urzędu skarbowego do żądania (na piśmie) od banków informacji dotyczących osoby fizycznej lub osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej lub danych pełnomocników wskazanego w żądaniu rachunku bankowego w związku z wszczętym postępowaniem przygotowawczym lub czynnościami wyjaśniającymi odpowiednio w sprawie o przestępstwa lub wykroczenia oraz przestępstwa skarbowe lub wykroczenia skarbowe.

Celem zmiany art. 48 ustawy o KAS było ujednolicenie oraz doprecyzowanie uprawnień organów Krajowej Administracji Skarbowej w zakresie dostępu do informacji bankowych, w przypadku gdy organy KAS prowadzą postępowanie przygotowawcze dotyczące osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej w zakresie tej osoby fizycznej, osoby prawnej i jednostki niemającej osobowości prawnej,

niezależnie albo zanim zostaną wszczęte procedury podatkowe (kontrola celno-skarbowa, kontrola podatkowa, postępowanie podatkowe).

III. Opinia o projekcie ustawy

Zgodnie z obowiązującym przepisem art. 48 ustawy o KAS wymienione w nim organy KAS, tj. Szef Krajowej Administracji Skarbowej, naczelnik urzędu celno-skarbowego, naczelnik urzędu skarbowego, mogą wystąpić pisemnie do banku o informacje objęte tajemnicą bankową w związku z wszczętym postępowaniem przygotowawczym lub prowadzonymi czynnościami wyjaśniającymi odpowiednio w sprawie o przestępstwa lub wykroczenia oraz przestępstwa skarbowe lub wykroczenia skarbowe, gdy to postępowanie lub te czynności są prowadzone w związku z czynami popełnionymi w zakresie działalności osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej.

Podkreślenia wymaga, iż organy KAS prowadzą postępowanie przygotowawcze jedynie w przypadku uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego i co ważne, po formalnym wszczęciu postępowania przygotowawczego. Zgodnie z procedurą karną, jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa, wydaje się z urzędu lub na skutek zawiadomienia o przestępstwie postanowienie o wszczęciu śledztwa/dochodzenia, w którym określa się czyn będący przedmiotem postępowania oraz jego kwalifikację prawną [art. 303 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37, z późn. zm.), zwanej dalej „kpk”]. W świetle powyższego podstawę do wszczęcia postępowania przygotowawczego stanowić ma „uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa”, czyli tylko taki zespół danych, które obiektywnie uprawdopodobniają fakt popełnienia przestępstwa i wywołują wysoki stopień podejrzenia, co do zaistnienia tego faktu. Uzasadnione podejrzenie musi być oparte na racjonalnych przesłankach i odnosić się do konkretnego przestępstwa, a więc czynu, który daje się zakwalifikować z określonego przepisu karnego.

Z uprawnienia wynikającego z obowiązującego art. 48 ust. 1 ustawy o KAS organy KAS (przede wszystkim naczelnik urzędu celno-skarbowego i naczelnik urzędu skarbowego) korzystają w postępowaniach przygotowawczych po jego wszczęciu na etapie prowadzącym do ustaleń w zakresie osób podejrzanych o popełnienie danego czynu zabronionego; przykładowo może dotyczyć to spraw, gdy nielegalna działalność jest prowadzona przez osoby podstawione (tzw. słupy), a informacje pozyskane z banków na podstawie art. 48 ust. 1 ustawy o KAS w zakresie przepływów finansowych na rachunkach bankowych mogą umożliwić prowadzenie dalszych ustaleń dotyczących faktycznych organizatorów tych przestępstw, którzy czerpią korzyści z przestępczej działalności.

Do potwierdzenia takiego podejrzenia lub jego wyeliminowania niezbędne są dane pozyskane z banku dotyczące działań finansowych tych osób.

Niemniej, jako odpowiedź na zarzuty, iż uprawnienia organów KAS w obecnym kształcie przepisu art. 48 ustawy o KAS pozwalają na zbyt daleko idącą ingerencję w prawa i wolności obywateli, w celu wprowadzenia gwarancji systemowej w zakresie tych praw i wolności proponuje się wprowadzenie kontroli sądowej działań organów KAS w postępowaniu przygotowawczym pozostającym w fazie „*in rem*”, poprzez konieczność uzyskania zgody właściwego sądu okręgowego, nie pozbawiając jednocześnie organów KAS uprawnienia do dostępu do danych objętych tajemnicą bankową w postępowaniu przygotowawczym w fazie „*in rem*”.

Realizacja powyższego polegałaby na:

- 1) zmianie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 1646, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawa Prawo bankowe”, poprzez:
 - dodanie nowego przepisu art. 106b ust. 1a, który uzupełniałby uprawnienia organów KAS wynikające z art. 105 i art. 106a, w następującym brzmieniu:

„Art. 106b ust. 1a. Poza przypadkami określonymi w art. 105 i art. 106a, Szef Krajowej Administracji Skarbowej, naczelnik urzędu celno-skarbowego lub naczelnik urzędu skarbowego prowadzący postępowanie przygotowawcze w sprawie o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe może żądać od banku, osób zatrudnionych w banku oraz osób, za pośrednictwem których bank wykonuje czynności bankowe, udzielenia informacji stanowiących tajemnicę bankową jedynie na podstawie postanowienia wydanego na ich wniosek przez właściwy miejscowo sąd okręgowy.”
 - zmianie ust. 2, 4 i 5 art. 106b ustawy Prawo bankowe przewidującej wobec organów KAS regulacje dotyczące treści wniosku, zażalenia na postanowienie sądu oraz pisemnego informowania podmiotu zobowiązanego do udostępnienia informacji o treści postanowienia sądu.
- 2) zmianie art. 48 ust. 1 ustawy o KAS – powrót do zwrotu „informacji dotyczących podejrzanego” oraz rezygnację z możliwości pozyskiwania przez organy KAS informacji bankowych w związku z czynnościami wyjaśniającymi w sprawach o wykroczenia.

Takie rozwiązanie zapewni ujednolicenie regulacji prawnych w zakresie pozyskiwania informacji bankowych w fazie „*in rem*” postępowania przygotowawczego przez prokuratora i organy KAS. Element kontroli sądowej w pozyskiwaniu informacji bankowych przez uprawnione organy KAS w fazie „*in rem*” (proponowany art. 106b ust. 1a ustawy Prawo bankowe) będzie pełnił dodatkową rolę gwarancyjną. Kontrola ta znajdzie wyraz w treści postanowienia wydanego na wniosek organów KAS przez właściwy miejscowo sąd okręgowy. Powyższe zapewni obywatelom poczucie większego bezpieczeństwa prawnego i wyeliminuje ewentualne podejrzenie nadużyć w tym obszarze ze strony organów. Przyjęcie takiego rozwiązania pozwoli zachować uprawnienia organów KAS w zakresie pozyskiwania przedmiotowych danych na etapie postępowania przygotowawczego „w sprawie”, czyli danych dotyczących osoby fizycznej, jako element gromadzenia materiału dowodowego w procesie wykrycia sprawcy czynu zabronionego.

Propozycja zmiany art. 48 ustawy o KAS będzie stanowić powrót do kształtu regulacji sprzed 1 lipca 2022 r. w zakresie uprawnień organów KAS do żądania informacji bankowych dotyczących podejrzanego, a nie osoby fizycznej. Dodatkowo tą zmianą z zakresu uprawnień organów KAS wyłączona zostanie możliwość pozyskiwania informacji bankowych w związku z czynnościami wyjaśniającymi w sprawach o wykroczenia. Powyższe stanowi wyraz uznania postulatów społecznych dotyczących tego, aby szczególne informacje, jakimi są informacje bankowe, były pozyskiwane wyłącznie w przypadku uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego i po formalnym wszczęciu postępowania przygotowawczego. Jednocześnie wprowadzenie kontroli sądowej w przypadku pozyskiwania danych w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym w fazie *in rem* (propozycja brzmienia art. 106b ust. 1a ustawy Prawo bankowe) nie pozbawiłaby uprawnionych organów możliwości

skutecznej realizacji celów postępowania przygotowawczego, wyrażonych w art. 2 § 1 kpk i art. 297 § 1 kpk, w szczególności w zakresie wykrycia sprawcy i pociągnięcia go do odpowiedzialności karnej.

Pozostałe zmiany w ust. 2, 4 i 5 art. 106b ustawy Prawo bankowe miałyby charakter dostosowawczy wobec powyższej propozycji.

Podkreślając wagę realizowanych przez KAS zadań z punktu widzenia ochrony interesów finansowych państwa, w szczególności tych dotyczących zwalczania przestępstw i przestępstw skarbowych, przepis art. 48 ustawy o KAS nie powinien podlegać zmianie w sposób przewidziany w przedmiotowym poselskim projekcie ustawy.

Biorąc pod uwagę powyższe, Rada Ministrów negatywnie ocenia przedłożony poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej (druk sejmowy nr 604) i rekomenduje wprowadzenie zmian zgodnie z ww. propozycją.